

Bæredygtig omstilling – jeg kalder det for rettidig omhu!

Artikel i serien om virksomheder, der arbejder med bæredygtighed hos Holbæk Erhvervsforum
<https://heforum.dk/virksomhed/symbioseindsats/baeredygtig-omstilling-i-stenlille-grusgrav/>

Bæredygtig omstilling i Stenlille grusgrav

tekst: Anette Kalle Larsen, fotos: Stenlille Grusgrav

I Stenlille Grusgrav er bæredygtig omstilling lig med bedre bundlinje, en stor mængde digesvaler, en fredet tudse og en stigende mængde genbrugsmaterialer. De produktudvikler løbende så gamle byggematerialer og overskudsjord bliver til nye og mere bæredygtige produkter.

En støvsky hvirvles op i hjulsporet på de to lastbiler, der kører gennem porten og ind i grusgraven. Den ene er en lokal vognmand, der skal have et læs filtergrus, og den anden stopper op foran bunken med nøddesten. Lige ved siden af støver det endnu mere, for her er en nedknuser ved at forarbejde de store bunker af brugt tegl og beton, der er kommet ind i grusgraven fra forskellige nedrivningsejendomme. Det bliver omdannet til materialet genbrugsstabil.

En oase for øget biodiversitet

Men længere inde i grusgraven følger tempoet naturens gang. De store kolonier af digesvaler er flyttet ind i de rå skrænter, hvor de har bygget deres reder, svaneparret vogter deres unger og den lille strandtudse kvækker løs i den §3 fredede sø, hvorfra der *ikke* indvindes råstoffer.

”Grusgraven er faktisk et refugium for mange dyr og planter, som mangler levesteder i den danske natur. Det er en historie, der sjældent trækker de store overskrifter, men det gør den ikke mindre god,” fortæller Christian Kalle, ejer og daglig leder af Stenlille Grusgrav.

De næringsfattige jordlag i grusgrave, hvor råstofindvindingen har fjernet de øverste muldlag, tiltrækker en lang række plante-, dyre- og insektarter, som rent faktisk er i reel fare for at forsvinde fra den danske natur på grund af manglende levesteder og vild natur.

”Det er vores pligt at vise hensyn til naturen og værne om de svaler, flagermus, tudser, planter og så videre, der har valgt at flytte ind hos os, og jeg har et godt samarbejde med kommunens tilsynsførende. Derudover gør vi også vores til at fremme biodiversiteten endnu mere,” forklarer Christian Kalle og uddyber:

”I år har vi hængt fuglekasser op i alle størrelser til mejser, falke, ugler og solsorte sammen med insekthoteller. Vi er også begyndt at tynde ud i vores arealer med skov, så der kommer mere lys og luft mellem træerne, som gør det mere attraktivt for dyrene at leve i.”

Bæredygtig omstilling & rettidig omhu

I grusgraven har de arbejdet med bæredygtig omstilling i flere år og tilbage i 2020 fik de integreret fire af FN's Verdensmål i deres vision.

”Vi gør det selvfølgelig fordi vi gerne vil bidrage med vores tørn i forhold til regeringens klimamål om at blive et CO₂-neutralt samfund, men jeg ser det også som en vigtig fremtidssikring af hele virksomheden. Derfor kalder jeg det for rettidig omhu, for jeg har nok halveret mit dieselforbrug pr. ton grus efter vi begyndte at arbejde med bæredygtighed,” forklarer Christian Kalle:

”Så er det jo herligt, når det hele går op i en større enhed og den bæredygtige omstilling bliver godt for både klima og bundlinje.”

Flere veje til mindre CO₂-aftryk

”Vi har opsat nogle helt klare mål for vores klimapåvirkning og hvor meget vores CO₂-aftryk skal reduceres med hvert år frem til 2030. Det er ikke let at indfri den målsætning, for vores gummigeder og maskiner kører på diesel og er i brug hver dag, men vi skal nok komme i mål,” siger Christian Kalle.

De går systematisk til værks og har flere veje til at mindske CO₂-aftrykket. Dels arbejder de med at effektivisere deres arbejdsgange, undgå unødigt tomkørsel, optimere produktionsudstyret mv., og dels indkøber de nyt og mere miljøeffektivt maskineri.

Eksempelvis har de indkøbt et nyt sorteringsanlæg, som kan producere 250 ton materiale i timen med et forbrug på blot 5 liter diesel. Med det gamle anlæg producerede de kun 40 ton materiale i timen og forbrugte hele 20 liter diesel. Et sådant nyindkøb betyder rigtig meget for et forbedret CO₂-regnskab.

Færre råstoffer, mere genanvendelse

Bæredygtighed i en grusgrav hænger også uløseligt sammen med øget genanvendelse af materialer fra byggebranchen og overskudsjord fra byggegrunde. Stenlille Grusgrav modtager nedbrydningsmaterialerne brugt tegl og beton, som nedknuses og bearbejdes til produktet genbrugsstabil. Det er et mere grønt alternativ til produktet stabilgrus, og det kan bruges, når der anlægges veje og stier.

”Her arbejder vi med bæredygtighed på den måde, at når det er muligt at anvende et alternativ til indvundne råstoffer, så skal vi gøre det. Produktet genbrugsstabil lever kvalitetsmæssigt op til alle krav, når der skal lægges et stabiliserende lag under veje, stier, terrasser, parkeringspladser og lignende. På den måde værner vi om jordens ressourcer ved at erstatte dem med brugte byggematerialer,” fortæller Christian Kalle.

Derfor har Stenlille Grusgrav et konkret mål i visionen om at bearbejde og sælge en stadig større mængde genanvendelsesmaterialer. Og de er godt med her, idet salg af genanvendelsesmaterialer udgør mere end 30% af det samlede salg allerede i dag. Christian Kalle kommenterer: "Det er vi stolte af, og vi har ambitioner om at få tallet endnu højere."

Grus er ikke bare grus

I grusgraven arbejder de meget med produkt- og kvalitetsudvikling. Seneste skud på stammen i er alt den overskudsjord, der modtages, og som i første omgang renses for store sten og urenheder og videresælges som harpet muldjord. De er godt i gang med at udvikle nye blandinger og har lige sat både plænemuld og kompostmuld på produktlisten. Begge bygger på harpet muldjord som så tilsættes grus og kompost for at opnå specifikke egenskaber. Christian Kalle forklarer:

"Vi udvikler og forfiner produkter sammen med vores kunder. Det er noget jeg lægger stor vægt på, for det hjælper jo ikke, at jeg synes vi har lavet et fantastisk produkt, hvis det ikke har de egenskaber, kunderne skal bruge." Han afslutter smilende:

"Selv mine børn går rundt og siger at 'grus er ikke bare er grus' og 'jord er ikke bare jord,' for de hører jo hvordan vi snakker om kornkurver, laboratorieprøver, næringsindhold og alt sådan noget, når vi produktudvikler." Grus er bestemt ikke bare grus...

Gode råd til andre virksomheder

Christian Kalle har tre gode råd til andre virksomheder, der står overfor at skulle i gang med bæredygtig omstilling:

1. Indled et **samarbejde med en konsulent**, der kan føre dig godt igennem processen.
2. **Dokumenter** og beskriv alle de tiltag, du allerede har opnået, fx i form af ressource-, energi- og brændstofforbrug.
3. **Fortæl hvad du gør** – der er masser af gode historier.

Vidste du...

... at Region Sjællands nye råstofplan ([læs planen her](#)), som blandt andet fastlægger rammerne for indvinding af sand, grus, sten, ler og kalk, har et mål om at sekundære råstoffer (som er genanvendte byggematerialer og overskudsjord) i 2032 skal dække 20% af regionens samlede råstofforbrug. Da planen blev vedtaget (pr. marts 2021) var dette tal kun på 2%.

... at 90% af vores byggeaffald genanvendes i dag, men at det kun erstatter 7% af det samlede råstofforbrug i Danmark – og faktisk kun 2% af det totale råstofforbrug i Region Sjælland.

Om Stenlille Grusgrav

Stenlille Grusgrav ApS blev etableret i 2018 og har to indehavere: Christian Kalle og Gert Pedersen. Der havde været aktivt grusgrav på området gennem mere end 30 år. Efter overtagelsen begyndte det strategiske arbejde med bæredygtighed og biodiversitet.

Vision 2020–30: Bæredygtig brug og biodiversitet i Stenlille Grusgrav – [læs vores vision her](#). Grusgraven arbejder systematisk med fire udvalgte verdensmål: Verdensmål 6 Rent vand og sanitet, Verdensmål 8 Anstændige jobs og økonomisk vækst, Verdensmål 9 Industri, innovation og infrastruktur samt Verdensmål 12 Ansvarligt forbrug og produktion.

De samarbejder blandt andet med Jannik Trinderup fra Dynamiske Haver om at udvikle muldjordsprodukter til de naturhaver, han anlægger. Læs bæredygtighedsartiklen "[Lokale regnorme og humlebier](#)" [her](#).

Læs mere om grusgravens nyeste muldprodukter: [kompostmuld og plænemuld her](#).

Læs mere om bæredygtig omstilling i andre medlemsvirksomheder [her](#).

